

Велько ВЛАХОВИЌ

ДЕЛОТО И МИСЛАТА НА ЛЕНИНА СЕ СОПСТВЕНОСТ НА ЧОВЕШТВОТО

ИЗМИНА ЕДНО СТОЛЕТИЕ од раѓањето на Владимир Илич Ленин — личност којашто веќе седум децении доминира над револуционерните збивања во светот, личност којашто суштествено придонесе за отворање на една епоха во историјата на човештвото, којашто на себе во првите децении од овој век си натовари тежина на животот и ведрина на надежите на милиони луѓе.

Прометеј ја претскажувал смртта на семоќниот Зевс, Маркс умирањето на капитализмот, а Ленин реалноста на Марксовите идеи ги претвори во дело. Октомвриската револуција е радикален и историски почеток на остварувањето на Марксовото учење за социјалистичката револуција — за самоослободувањето на работничката класа.

Ленин ја отвори ерата на социјалистичките револуции, во која се случи и нашата револуција, која напоредно со Октомвриската револуција, четвртина столетие подоцна, уште еднаш ја потврди Марксовата научна концепција на социјализмот, но во исто време го потврди и Лениновото теориско и револуционерно дело коешто беше и остана научна подлога на југословенскиот пат во социјализам.

Лениновите револуционерни идеи, коишто значеа натамошна разработка на ставовите на основачите на научниот социјализам Маркс и Енгелс, беа оној факел што го осветлуваше и нашиот револуционерен пат, но и нашата револуција и нашиот пат во социјализам ја означиле историската животност и актуелност на Лениновото дело и создавањето услови за натамошно богатење на практиката и научните сознанија.

Отаде произлегува и нашата специфична и мошне длабока обврска во одбележувањето на стогодишнината од раѓањето на овој гигант на револуционерната мисла и акција.

Притоа Ленин никогаш не сме го претворале во икона. Сме се бореле колку што било тоа во нашата моќ затоа Лениновите идеи и Лениновото искуство да ги применуваме творечки, да се

ослободиме од стегите на цитатолошкиот марксизам или врз основа на примената на Лениновиот научен метод да ги толкуваме сопствениите и пошироките општествени и револуционерни збивања.

Историјата ќе даде свој суд за тоа колку сме успеале во познавањето, разработката и примената на научниот социјализам, но едно е неоспорно — дека за нас познавањето на Лениновото дело значеше револуционерна акција во конкретната, современата стварност. Од Ленина научивме дека револуцијата не е чист производ од по себе дадени објективни општествени збивања независно од волјата и акцијата на актерите на историјата, работничката класа и нејзината авангарда. Ленин нè научи дека револуцијата е конкретен дијалектички однос на објективните услови и радикалната револуционерна акција.

Прославувајќи ја стогодишнината од Лениновото раѓање, ние и денеска сме помалку заинтересирани за одделни историски детали и за музејски приод кон ленинизмот, а далеку повеќе за актуелноста на Лениновото дело.

Не само можностите, туку и неминовностите на натамошните општествени промени денеска се далеку поголеми одошто во Лениновото време, без оглед на тоа што и младото социјалистичко општество коешто допрва настанува е бремено со противречности. Токму поради тие противречности и реалните можности за натамошни општествени промени чувствуваме уште повеќе од колкава важност е недогматскиот творечки однос спрема Лениновото дело.

Лениновите ставови за партијата, класата, за револуцијата како активност на масите, за националното и аграрното прашање, за суверенитетот, за државата и карактерот на власта, за бирократизмот, за самоуправувањето и низа други немаат изгубено од својата актуелност. Тие ставови ја чинат основата на колку и да е сериозна програма на една навистина револуционерна партија. Лениновиот научен придонес кон општествените науки денеска помалку одошто кога и да е порано може да се заобиколува.

* * *

Малку има личности во историјата што се карактеризираат со полна преданост на конкретните револуционерни задачи на својата епоха како што беше тоа Ленин. Тој го спојуваше во себеси развиеното марксистичко образование, голема теориска длабочина и аналитичност за натамошниот развој на марксизмот согласно со задачите на епохата и револуцијата и извонредна луцидност на револуционер на дело, револуционер којшто ги оценува и проценува можностите за револуција во секој конкретен историски момент и ја создава и води таа револуција. Ваквата личност на Ленина го обусловува неговиот однос спрема марксизмот како спрема

наука, како спрема творечко револуционерно учење. Можеби ретко некој во практиката толку добро ја покажал правилноста на принципот дека марксизмот не е догма туку раководство за револуционерна акција како што тоа го стори Ленин. Во Лениновата личност се обединува теоретичар на марксизмот и револуцијата, истражувач, револуционер на дело и државник. Во тоа е големата историска предност на Ленина како револуционер, којшто револуционерната мисла ја извлекува од живиот тек на револуцијата, којшто оригинално и творечки ги спојува теоријата и практиката.

Ленин врши теориска анализа пред сè на руските услови, неговата мисла им е подредена на потребите на епохата и тргнува од условите на Русија, но на таков дијалектички и револуционерен начин, што постојано е во средиштето на збивањата во меѓународното работничко движење.

Ленин беше свесен дека, во споредба со напредните земји, на Русите им беше полесно во конкретната ситуација да започнат голема пролетерска револуција, но дека ќе им биде потешко да ја продолжат, да ја доведат до крај. Револуционерната стратегија на Ленина не се плашеше од идните тешкотии. Тој добро знаеше дека сегашните и идните пречки токму го прават нужно тоа да биде револуцијата радикална. Така и дојде до создавањето на Лениновото дело од историско значење — Великата октомвриска револуција. Создадена е првата земја на социјализмот, настана првото искуство на социјализмот организиран како држава. Октомвриската револуција стана инспиратор за другите пролетерски и прогресивни револуции во светот. Лениновото дело сврте нова страница на историјата — почеток на развој на бескласна човечка заедница.

Нашето работничко движење, револуцијата и развојот на самоуправното општество секогаш творечки се среќаваа со Лениновата теорија и со неговите револуционерни достигнувања. Лениновото сфаќање на револуцијата како творештво на масите, како дело на организираната класа, ја сочинуваше и ја сочинува суштината на нашата револуционерна идеологија. Ние во самата револуција ја потврдивме исправноста на Лениновите ставови за тоа дека кога се работи за практична акција на масите, тогаш не се доволни пропагандните методи, туку е потребно да се знае дали револуцијата е зрела, односно дали силите на сите класи што постојано во општеството се разместени така што да биде подготвена решавачката битка. Влегувајќи во револуцијата во 1941 година, нашата Партија ја потврди оваа револуционерна стратегија на Ленина — ја процени конкретната ситуација, односите на силите во општеството и знаеше дека нашата револуција започна навреме. Уште во текот на нашата вооружена револуција пристапивме кон создавањето на новата власт и со тоа ја покажавме стратешката вредност

на Лениновиот став дека основен проблем на секоја револуција е проблемот на власта. Содржината на демократските начела во нашата нова држава, како и Ленин што зборуваше, ја извлековме од интересите на социјалистичката пролетерска револуција.

Идеологијата на југословенските комунисти постојано го има предвид Лениновиот став дека само револуцијата потврдува дали програмата на авангардата е револуционерна. Во исто време свесни сме за одговорното значење на Лениновиот став дека **„без револуционерна теорија нема револуционерно движење“**. Единството на Лениновата мисла е токму во единството на овие два става — во провереното искуство дека револуцијата е оној свесен чин којшто теоријата на револуцијата ја поврзува со интересите на класата во единствена мисла и дело.

Од големо значење е Лениновото сфаќање дека класната борба не престанува со освојувањето на власта во пролетерската револуција. Тоа нас нè учи дека пролетерската револуција не може да се сведе на политичка револуција, дека таа во својата суштина е социјална, дека социјализмот мора да се сфати како цела епоха на социјалната револуција — епоха на исчезнување не само на антагонистичките класи, туку во едно подолго време и исчезнување на работничката класа како посебна категорија и на класното општество воопшто.

Лениновото учење за револуцијата се карактеризира со антидогматичност. Тоа се ослободува од некои заклучоци на Маркс и Енгелс ако животот барал други, ако конкретната ситуација покажувала друго. Затоа Ленин во своите дела зборуваше, а со практиката тоа и го докажа, дека е можно да се оствари социјализам и во една посебна земја. Ленин добро знаеше дека живата стварност е посилна од цитатите, дека вредноста на марксизмот не се пројавува со декларации туку со марксистички увид во современите специфични текови и можности на револуцијата.

Ленин како дијалектичар не правеше грешки какви што се правеа подоцна, грешки дека специфичностите на патот на револуцијата се сметаат за факти од втор ред. Тој добро знаеше дека социјализмот е апстракција ако објективната законитост не се гледа во своите специфични манифестации, ако заедничкото не се гледа во разликите. Ленин со право зборуваше:

„Ако оној што би сакал да измисли за работниците рецепт којшто однапред би давал сосема готови решенија за сите околности на животот, или којшто би уверувал дека во политиката на револуционерниот пролетаријат никогаш нема да сретне тешкотии ни замрсени ситуации, тој би бил обичен шарлатан.“*)

*) В. И. Ленин: „Левичарството — детска болест во комунизмот“.

Лениновиот концепт на комунистичката партија изигра пресудна улога и во создавањето и дејствувањето на Комунистичката партија на Југославија. Тој концепт не се потврдува само во условите на предреволуционерна царска Русија, туку и во други земји, а особено во условите на Југославија. Тоа беше концепт на партија организирана како водечка, најборбен одред на пролетаријатот, со цврста дисциплина, и идејно и политички единствен, насочен кон освојување на власта.

Без единство на волјата и акцијата, без цврста дисциплина, без тесна поврзаност со работниците, селаните и интелегенцијата, болшевиците на чело со Ленин и југословенските комунисти на чело со Тито не би можеле успешно да ја спроведат револуцијата и да ги организираат пролетаријатот и селанството во вооружена борба за освојување на власта.

Ленин не успеа целосно да ја разработи концепцијата на партијата по освојувањето на власта, иако во низа говори и статии се назираат фрагменти од еден поцелосен концепт за задачите и улогата на пролетерската авангарда во условите на новата, револуционерна власт. Ленин особено предупредуваше на опасноста од бирократизмот, при што бирократизмот не го сфаќаше како чиновнички јавашлак и чиновничка бездушност, туку како производ на општествените односи што ги притискува наследената заостанатост на Русија. Ленин беше свесен дека борбата против бирократизмот ќе биде долга, тешка и сложена, како што е сложена борбата со ситнобуржоаската стихија. Победата над бирократизмот ја гледаше во победата на самоуправувањето. Тоа најдобро се гледа од Лениновиот реферат за партиска програма од 1919 година, кога истакнуваше дека **„да се води борба против бирократизмот до крај, до потполната победа над него, можно е само кога целото население учествува во управувањето“**.

Од партијата во условите на власта Ленин бараше да развие демократска одговорност спрема својата револуционерна улога, да биде отворена спрема своите заблуди и неуспеси, да не ја презема на себе улогата на масите и пред сè на работничката класа, да не прави теоретски отстапки и да не тргува со принципите. Ленин ја повикуваше партијата да им ја зборува на работниците секогаш вистината, макар колку таа понекогаш да биде горка.

Реорганизацијата на Сојузот на комунистите, којашто се врши пет децении по Лениновите ставови за задачите на комунистите по освојувањето на власта, ги задржува оние најсуштествени Ленинови поставки коишто животот ги потврди, тргнувајќи од богатото сопствено искуство во развојот на нашето социјалистичко општество за изминатата четвртина столетие. Во реорганизацијата на Сојузот на комунистите се потврдува и Лениновиот став за марксизмот како раководство за акција, зашто ако марксизмот ќе се сфати

како догма, тогаш „ја поткопуваме неговата врска со определените практични задачи на епохата, коишто можат да се менуваат при секој нов засврт на историјата“. (Том XVII, стр. 20).

Ленин исто така ги предупредуваше комунистите на опасноста од прекумерна веселба на парастосот на старото општество — по победата на револуцијата — како и на опасноста од лакташи, кариеристи, од оние на кои повеќе им е до еден грст власт одошто до општествените интереси, од оние што се лепат за работничката револуција.

Во партијата и надвор од неа Ленин водеше жестока идејна и политичка борба не само со гласноговорниците на буржоаската идеологија, туку и со застапниците на таа идеологија внатре во работничката класа, како и со пролетерските мумии, со марксистичките диносауруси, кои што својот марксизам го покриваа со наметка на фразеологија и догматска немоќ.

* * *

За Сојузот на комунистите и за сите социјалистички сили на нашето општество, денеска повеќе од кога и да е, Лениновите ставови за државата имаат не само теориска туку и практична вредност.

Од самиот почеток на вооружената, револуционерна борба, нашата партија сфати дека социјалистичката држава не може да биде класична држава, дека тоа мора да биде држава во која работничката класа е организирана како владеачка класа, како општествена заедница којашто е способна, во текот на развојот, непрекинато да го менува карактерот на класичната, држава, со јакнење на улогата на непосредните производители, коишто, слободно обединети, сè повеќе стануваат директен субјект на производството и на сите услови на својот живот. Тоа е и исходната позиција на Марксовото, Енгелсовото и Лениновото толкување на одумирањето на државата.

Тоа денеска е едно од главните прашања на кое се разидуваат и се судираат современата социјалистичка мисла и практика. Нашиот пат во социјализам, којшто лежи врз самоуправните односи, често се прогласува за ревизионистички, дури се третира како нешто туѓо на социјализмот, како нешто што е во судир со марксизмот. Притоа се вршат обиди, со помош на истргнати цитати, пред сè од лениновиот однос спрема „работничката опозиција“, да се докаже дека и Ленин бил против самоуправувањето, со што всушност се вршат груби фалсификати на едно од Лениновите капитални дела — „Државата и револуцијата“, како и на целината на неговите ставови за основите на социјалистичкото општество.

Дозволете ми токму поради важноста на современите дискусии, коишто секако ќе потраат подолго време, да укажам малку повеќе на некои Ленинови ставови за самоуправувањето, макар што

и тоа е работа на посестрана научна обработка, а не на едно органичено излагање.

„Идејата за потреба од „раководството“ преку „назначени“ одозгора чиновници во коренот е лажна, недемократска, цезаристичка или бланкистичка авангарда“ — пишува Ленин и продолжува: „Енгелс беше сосема прав кога, критикувајќи го во 1891 година проектот на програмата на германските социјалдемократи, во доста голема мера разазени со бирократизмот, инсистираше на барањето — никаков надзор одозгора над локалната самоуправа. Енгелс беше прав потсетувајќи на искуството на Франција, со која од 1892 до 1898 година управуваа локални избрани органи, без каков и да е сличен надзор, и нималку не се „растурија“, нималку не се „распаднаа“, туку се зацврстија, демократски се сплотија, се организираа“. (Том XXIV, стр. 289). Ленин укажуваше и на значењето на Енгелсовиот предлог за дополнување на Ерфуртската програма, кога предложи да се внесе во програмата следната формулација: „Полно самоуправување во општината, околицата, областа, преку функционери избрани со општо гласање и укинување на секое државно наименување на локалните и обласните власти“. Во расправите за Лениновиот став спрема самоуправувањето, одделни критичари на самоуправувањето го изнесуваа тврдењето дека Ленин во условите по победата на револуцијата истапил енергично за централизам, при што намерно го изоставуваат Лениновото сфаќање на централизмот. Тој се залагаше за централизам „како доброволно обединување на комуните, а не централизам одозгора“. Притоа Ленин мошне суптилно забележа дека Маркс намерно го употребил изразот „да се организира единство на нацијата“ за да му го противстави свесниот, демократскиот, договорениот и ограничениот, самоуправниот, пролетерскиот, централизам на буржоаскиот, воениот, бирократскиот, чиновничкиот централизам.

„Самото постоење на комуната — укажуваше Ленин — го повлекуваше по себе, како што се подразбира само по себеси, локалното самоуправување. Комуналното уредување би му ја вратило на општественото тело сета онаа сила којашто досега ја голташе „државата“ — оној паразитски израсток што се храни на сметка на општеството, задржувајќи го неговото слободно движење“.

Колку и денеска активно звучат Лениновите зборови — од пред половина век — кога предупредува: „Заклучоците до кои дојде Маркс за државата, посматрајќи ја последната голема револуција, што ја доживеа Маркс — ги забораваја токму тогаш кога изби часот на следните големи револуции на пролетеријатот“.

Ленин наполно го прифати марксистичкото учење дека со исчезнувањето на класите мора постепено да исчезнува и државата, укажуваше на Енгелсовото предупредување за последиците од „суетверната вера во државата“ и на Енгелсовиот став дека државата е

„зло коешто врз основа на наследството му се предава на пролетаријатот којшто извојувал победа во борбата за класна држава“.

На Ленин му префрлаа — она што и нам денеска ни се префрла — дека со својот став за државата и самоуправувањето, всушност, стои на ревизионистички и анархистички позиции.

На своите критичари Ленин содржајно им одговори: „Опортунистите можат и Енгелса да го сметаат за анархист, зашто се залага за одумирање на државата“. (Том XXV, ст. 406).

Развојот на самоуправувањето Ленин го третираше како натамошно движење на револуцијата. На „пролетаријатот треба да му се укажува, пишуваше Ленин, како со конкретни мерки да ја движи револуцијата напред. Да се движи револуцијата напред значи да се остварува самоуправување. Самоуправувањето не го попречува порастот на демократијата. Комуната значи полно самоуправување“. (Том XXIV, стр. 122, 123).

Поопширното укажување на Лениновите ставови за државата и самоуправувањето беше потребно за да се укаже дека со помош на Ленин не може да се критикува нашата теорија и практика на самоуправувањето.

* * *

Во современите светски збивања добиваат полна афирмација Лениновите ставови за националното прашање, за односите меѓу револуционерните партии и движења, од што извира и Лениновото гледиште за суверенитетот.

Ленин често подвлекуваше дека комунизмот не се вкоренува преку насилби и притисоци, дека партијата на пролетаријатот мора да биде секогаш и безусловно против секој обид да се влијае со насилба и неправда однадвор врз самоуправувањето. Заедно со Енгелс, Ленин подвлекува еден безусловен интернационалистички принцип — принципот дека да му се наметнува усрекување на пролетаријатот на „туѓи народи“ значи да се поткопува победата на пролетаријатот.

Ленин тргнуваше од фактот дека империјализмот значи богатство на форми за угнетување, од ограничувањето на суверенитетот на народот и државата од најгруба до префинета експлоатација. Социјализмот би морал да значи богатство на форми во кои ќе исчезне негирањето на суверенитетот, негирањето на нациите и нивната полна рамноправност, улогата на човекот и секоја експлоатација на луѓето. Борбата за социјализам не може да се води без признавање на рамноправноста на народите, без признавање на суверенитетот. Без остварување на тие принципи во практиката, интернационалната солидарност на работниците и формите на нивното поврзување и соработка — би биле празен збор или пуста желба.

Во дискусијата за партиската програма, Ленин инсистираше да се внесе следнава формулација: „Единството и братскиот сојуз на работниците од сите земји не се помирува ниту со директното ниту со индиректното насилство над другите народности“. (Том XXIV, стр. 424).

Ленин беше сосем јасен и недвосмислен и во расправите за суверенитетот и националната независност на народите. Во „Програмата на мирот“ Ленин остро го критикуваше ставот на Кауцки, којшто се согласуваше со пишувањето на виенскиот „Арбајтер Цајтунг“ (3-III-1916) дека не треба да се „меша самостојноста на нацијата со нејзиниот суверенитет“, зашто Ленин со право сметаше дека суверенитетот подразбира и политичка независност.

Ленин истакнуваше дека одрекувањето на суверенитетот е отстапка на национализмот на големата нација и дека „борбата на големите држави за економска и политичка поделба на светот создава цела низа преодни форми на државната независност“.

Самоопределувањето, самостојноста и полната рамноправност на сите нации, вклучувајќи ги тука и малите, па и најмалите нации, беа аголен камен на Лениновиот приод и сфаќање на интернационализмот. За Ленина, големината на нацијата никогаш не можеше да значи привилегија, за него беше суштинско прашањето социјализмот и на малите нации за првпат во историјата да им отвори рамноправна шанса.

Дури и во условите на граѓанската војна, Ленин им посветуваше големо внимание не само на прашањата на меѓунационалните односи, туку и на современите права на одделни народи во самата советска заедница на народите.

За тоа мошне речовито зборуваат многубројните примери, а посебно е карактеристично Лениновото писмо до Револуционерниот воен совет на XI армија од 10 март 1921 година: „Поради тоа што еден дел од војската на Единаесеттата армија се наоѓа на територијата на Грузија, ви се предлага да воспоставите поли контакт ко Ревкомот на Грузија и затоа да се придржувате до директивите од Ревкомот, да не преземате никакви мерки што можат да навлезат во интересите на локалното население, без согласност со грузинскиот Ревком, да се однесувате со особена почит спрема суверените органи на Грузија, да покажете специјално внимание и претпазливост спрема грузинското население, да ги повикувате на одговорност сите оние што ја кршат оваа директива“.

Во таквиот теоретски приод и доследна практика, Ленин секогаш гледаше социјалистичка алтернатива на империјализмот, суштинска брана на старата практика, охрабрување на сите ослободителни, прогресивни и социјалистички сили во светот. Силата на таквиот пример и приод ни до денеска не изгуби ништо од значењето. Напротив.

Ленин подобро одошто кој и да е до него ја сфати сложеноста и грчовите на родилските маки на социјалистичкото општество. Поради тоа непрекинато инсистираше да не се повторуваат грешките на владеачките класи на старото општество, да се зачува постојан критички однос и спрема себеси и спрема други.

* * *

Од Лениновата смрт — за изминатите скоро пет децении — историјата забележа разни обиди за создавање монопол над толкувањето на Лениновите дела. Тие обиди продолжуваат и денеска. Притоа ленинизмот доживуваше разни вулгаризации коишто се испречија помеѓу Ленин, неговото дело и помладите поколенија.

Не се работи само за познатите догматски „толкувања“ на ленинизмот. Во некои поразвиени земји на Запад, па и кај поединци и групи во нашата земја, „се толкува“ Лениновото учење како позитивистички приод кон марксизмот, со обиди епохата на „култот на личноста“ да му се припише на Ленин, подметнувајќи толкување дека „преродителски грев“ за сè негативно што се случило подоцна се наоѓа веќе во него, во Ленина. На таквите ставови не им е цел да се воспостават прекинатите текови на револуционерната мисла и акција, туку уште повеќе да се продлабочат.

Треба да се споменат и оние сили што го игнорираат Ленина и своето игнорирање успеваат во добар дел на им го наметнат на научните кадри што работат во разни области на општествените науки. Од премолчувањето на Ленина се мина кон премолчување на Енгелс, а потоа кон поделба на Маркс, на млад и стар, при што е потиснат во заднина стариот Маркс, со своето научно најзначајно дело, „Капиталот“. Со тоа постепено се ослободуваше простор за афирмирање на правците што го негираат дијалектичкото сфаќање на стварноста, што всушност ја исфрлаат дијалектиката од марксизмот. Уште многу време помладите генерации марксисти ќе плаќаат данок поради штетата што ја нанесе догматизмот, зашто догматските толкувања на марксизмот во значителна мера послужија и како мост за определени сили полесно да се поврзат со буржоаската мисла.

Ниту можам, ниту ми е задача во овој случај да навлегувам подлабоко во сложените судири околу толкувањето на одделни Ленинови ставови, но сметам дека на нашата научна мисла би ѝ користело ако во наредниот период би се позанимавала посестрано со тие прашања. Доволно е да се потсети на различните толкувања на определени Ленинови сфаќања за местото и улогата на литературното творештво и на творештвото воопшто во социјалистичкото општество, при што често често намерно се запоставуваше Лениновото инсистирање дека е потребно да се обезбеди голем простор за мислата, фантазијата и индивидуалните склоности. Ленин го посматраше односот меѓу мислата и објектот во движење.

Никогаш не го посматраше статички. Мислата не може да претставува вистина во форма на мирување, без стремеж, без движење. Уште посложена е работата со чувствата. Познато е дека чувствата на човекот се многу различни во определени, конкретни, моментални, па и историски ситуации. Догматското толкување на Лениновите ставови доведе до теоријата за еден модел на социјализмот во светот, а во однос на творештвото, до упростена теорија за социјалистичкиот реализам како единствен можен и „правилен“ модел на уметничкото творештво. За таквите ставови најмалку е виновен Ленин. Револуционерната практика веќе поодамна го негира упростениот став за униформноста на социјалистичкиот развој, а развојот на творештвото го потврдува Лениновиот став дека не се работи за просто, механичко одразување на стварноста, туку за некој вид натпреварување со стварноста.

Ленин никогаш не инсистираше на таков член на партијата којшто еднострано или механички би го одразувал општеството, туку се бореше за човек којшто мисли, којшто дејствува, којшто решава, којшто ги менува затекнатите односи. Отаде, Лениновиот творечки и луциден дух не може да се користи како параван за сопирање на човечката слобода во социјалистичкото општество.

Ленин укажуваше на противречните односи меѓу природата, општеството и човекот и начинот како човекот ги одразува општествените движења, како влијае врз менувањето на природата, општеството и самиот себеси.

Маркс и Ленин често укажуваа на активната страна на познавањето, којашто е мошне динамична, којашто не е просто одразување на објективната стварност, туку мошне динамичен спој на минатото, сегашноста и утрешнината, при што истакнуваа дека практиката е решавачки критериум на вистината. Ленин не ја посматраше практиката еднострано, укажувајќи дека „тој критериум е толку „неопределен“, што не дозволува човековите знаења да се претворат во „апсолутни“, а во исто време е толку определен, што би се водела немилосрдна борба со сите варијанти на идеализмот и агностицизмот“ (IV издание, Целокупни дела, том XIV, стр. 130).

* * *

Прославувајќи ја стогодишнината од Лениновото раѓање, историјата им ја оставаме на историчарите. Нас најмногу нè интересира Лениновата мисла и дело коишто траат, коишто живеат во современото општество, во современата епоха која е карактеристична со вриежи и длабоки општествени промени.

Ленин ги предупредуваше комунистите да не создаваат идилична претстава за социјализмот, зашто тоа би било не само бегане од грубата стварност, туку и обид за прикривање на стварноста и на фактите.

Ленин често истакнуваше, а тоа нам и сопствената практика ни го потврдува, дека социјалистичката револуција не е една битка, туку револуционерна епоха со низа тешки и сложени битки во кои испливуваат на површината најразлични прашања на економските и општествените промени.

Ленин предупредуваше дека во борбата за социјализам „ние“ не смееме да го голтнеме „јас“, туку треба да се избориме за такви односи во кои постојано ќе доаѓа до поголема хармонија и синтеза меѓу личноста и општествената заедница.

Историски земено, новата практика којашто ја иницира Ленин, денеска е сè побогата, сè посестрана. Животот покажа дека во борбата за социјализам никој не може да има монопол на делото и мислата на Ленин, зашто тие станаа сопственост на човештвото.

Долгот спрема Ленин е долг спрема револуцијата, спрема нејзиното траење, спрема нејзините конкретни и разновидни текови.

Нашиот долг спрема Ленин не е само во оддавањето на должното почитување, туку пред сè во натамошната, творечка работка на теоријата и практиката од која ќе се засилуваат социјалистичките општествени односи.

Смислата на некои зборови и поими се менуваат со времето, но суштината на Лениновата мисла и дело потрајно се вткаени во темелите на борбата за социјализам.